

דהיינו, על אף שבמיעוט הסאים בשבת, אין כאן בסך הכל מיעוט מלאכה, שהרי כנגד מה שחוסך בקצירה וטחינה הוא מרבה במלאכת ההרקדה של המעט אותו הוא קוצר, מכל מקום, מאחר שמעלת חמש סאין

משובח הדבר יותר]. אבל בשבת אינו קוצר אלא שלש סאין ומנפה אותם הרבה, כי מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקדה [ניפוי, ואב מלאכה הוא "מרקד" ואל ירבה במלאכות הרבה, בקצירה, זרייה, ברירה, טחינה והרקדה⁽²⁾ של שתי סאין נוספות.⁽³⁾

חמש סאין ריבוי מלאכות ממש, היו כולם מודים שהוא בא מחמש סאין, וכל שכן כשאינו אלא ריבוי מלאכות הרבה כנגד ריבוי מלאכה אחת הרבה פעמים; כן נראה, ועל דרך זה נתבאר בפנים].

ואולם, נחלקו רבי ישמעאל וחכמים, אם יש איזה הידור ומובחרות יתר בעשרון הבא מחמש סאין, שלדעת רבי ישמעאל אכן יש בזה מעלה, ולכן בחול מביא הוא מחמש סאין, ולדעת חכמים אין בזה מעלה כלל, ולכן אף בחול מביא הוא משלש סאין בלבד.

ונחלקו עוד בענין דחיית שבת, שלדעת רבי ישמעאל כיון שאינה אלא מובחרות יתר, לא מיבעיא אילו היה נצרך בשביל זה להרבות במלאכה, שלא היה מותר לחלל שבת בשביל זה, אלא אף באופן זה שבין כך ובין כך עושה הוא מלאכות הרבה, מכל מקום, צריך הוא למעט בהרבה מלאכות, ויש לו להעדיף עשיית מלאכה אחת כמה פעמים.

וחכמים חלוקים עליו בזה, וסוברים, שאילו אכן היה בזה משום מובחרות יתר, כי אז לא היו מקפידים על ריבוי המלאכות, ורק משום שלדעתם אין בזה מובחרות יתר, לכן אין מקילים אפילו בריבוי מלאכות. ואולם, אילו היה בהבאת עשרון מחמש סאין ריבוי מלאכות ממש, כי אז אף חכמים היו מודים שאין לחלל שבת בשביל מובחרות יתר.

ב. השפת אמת, מצדד לומר דלא כרש"י שיש בגוף הקרבן משום מובחרות יתר, אלא שמעלת חמש הסאין היא כעין "אין עניות

2. נתבאר על פי לשון רש"י, שכתב "ואל ירבה במלאכות הרבה: שיקצור ויזרה ויברור ויטחון וירקד שתי סאין יותר". וחידוש יש בדבריו, כי לכאורה היה נראה שאין הרקדת שתי הסאין הנוספות גורעת, שאין אנו אומרים אלא "מוטב ירבה במלאכה אחת [היינו הרקדה] ואל ירבה במלאכות הרבה [היינו שאר מלאכות מלבד ההרקדה]"; וראה לשון רבינו גרשום "ואל ירבה במלאכות הרבה: לקצור ולטחון יותר מצורך, וכן שאר המלאכות שמשעת הקצירה ועד שעת הרקדה".

ומיהו, לקמן בהערות שבסוף הסוגיא יתבאר, שלכאורה עיקר כוונת הגמרא אינה משום שעדיפה מלאכה אחת הרבה פעמים, מהרבה מלאכות פעם אחת, אלא, שעיקר הטעם הוא משום שיש למעט בכמות בה הוא עושה מלאכות, וכלשון הגמרא שם "מעט באכילה"; ולפי זה ניחא דברי רש"י; אלא שהדברים מחודשים.

3. א. מן הסוגיא מתבאר לפי שיטת רש"י, שחכמים חלוקים על רבי ישמעאל גם בענין דחיית שבת; וביאור מחלוקת רבי ישמעאל וחכמים, כפי הנראה לכאורה מסוגיית הגמרא ומדברי רש"י [וראה שפת אמת וקרן אורה] הוא, שלכולי עלמא אין העשרון מובחר בהחלט כשהוא בא מחמש סאין, יותר מאשר אילו היה בא משלש סאין בלבד, ואילו היה כן, כי אז כולי עלמא היו מודים שהיה בא מחמש סאין בין בשבת ובין בחול; [ואפילו היה בקצירת